

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum VII. Cùm homines.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

2. De jure communi, etiam de personalis industriae lucris solvenda sunt decima, consuetudo tamen circa has observanda.

1. Notandum primum. Prælati Ecclesiarum incumbit, ut parochianos, si in mora, aut negligentia sunt, moneant, & inobedientes sub excommunicatione compellant, ad solutionem decimarum; nam ad Prælatum, videlicet Episcopum, ratione muneris sui pertinet cura Ecclesiarum, ut earum jura conservet, & imminui vel tolli non patiatur. Videri potest *Gl. in c. 3. de officio Archidiaconi.*

2. Notandum secundum. Spectato communi jure etiam de fœnos, lanâ, & minui ioribus proventibus, imò etiam de molendino, piscatione, venatione, & alijs personalis industriae, decimæ solvendæ sunt. Hac tamen in re consuetudo provinciarum attendi debet, per quam decimæ personales, sive ex lucris personæ provenientes fermè ubique abolitæ sunt, uti docui *lib. 4. tra. 6. c. 1. n. 4.*

CAPITULUM VI.

Nuncios.

PARAPHRASIS.

Mandat Alexander III. Vintoniensis Episcopo, ut parochianos, seu diocesanos de apibus (videlicet fructu ex apibus collecto, id est, melle & cerâ) & de omni fructu decimas solvere per censuram Ecclesiasticam compellat. Vide, quæ dixi *in c. procedente*, & Concilium Tridentinum *sess. 25. c. 12. de reformatione.*

CAPITULUM VII.

Cùm homines.

PARAPHRASIS.

Incolæ de Hortona, qui de frugibus novem sibi retentis partibus, decimam parochiæ sine diminutione solvere debe-

bant, priusquam id facerent, servis & mercenarijs suis totius anni mercedem ex frugibus non decimatis solvebant, ex residuo autem decimam partem Ecclesiæ dabant. Hoc intellecto mandat Alexander III. ut de fructibus collectis decimam partem mox solvant, atque de subtractis Ecclesiæ fructibus dignam satisfactionem præstent.

SUMMARIUM.

1. Decima prædiales solvenda sunt, non deductis expensis.
2. Transeunt ad quemcumque possessorem cum hoc onere fructus indecimati.
3. Qui in mora est solvendarum decimarum, si ea propterea pereant, ad satisfactionem parochi præstandam obligatur.

1. Notandum primum. Decimæ prædiales solvendæ sunt non deductis impendijs. Ita etiam habetur *in c. non est 22. c. tua 26. eodem tit. & explicavi in eodem tract. c. c. 2. n. 4.*

2. Notandum secundum. Postquam fructus à solo separati sunt, decima pars ad Ecclesiam spectat. Hinc sequitur primò. Quòd fructus indecimati ad quemvis possessorem cum hoc onere transeant, uti docet *S. Thom. 2. 2. q. 87. c. 4. ad 2. & explicavi latè cit. c. 2. n. 4.* Vide etiam *Rebuffum de decimis q. 12.* ubi ostendit, monitione opus non esse, nisi eo fine, ut censura propter contumaciam, moroso debitori inferri possit juxta *c. 5. hoc tit.* alioquin verò collectis frugibus statim paratus esse debet colonus ad decimæ præstationem.

3. Sequitur secundò. Si colonus in solvendi mora sit, & obeam decimæ auferantur, vel pereant, quòd satisfactionem præstare debeat parochi *l. cum res 47. §. ult. ff. de legatis primò.* ubi distinguunt Doctores, an nihilominus res peritura fuisset apud creditorem, si solutio in tempore facta fuisset, nec ne. Quòd si colonus obtulit parochi, vel eum monuit, ut reciperet, isque accipere

perè neglexit, periculum, atque interitus rei, si culpa coloni non intervenit, Parocho incumbit, *L. qui decem 72. ff. de solutionibus*. Ceterum si postea iterum recipere velit Parochus, ac colonus dare recuset, tunc iterum in culpabili mora centebitur esse colonus; semper enim posterior mora nocet *L. illud 17. ff. de periculo, & comodo rei vendita. & tradit Gl. hic V. fructibus collectis*.

CAPITULUM VIII.

Dilecti.

PARAPHRASIS.

Monachi de Neuclan impetrarunt à Papa privilegium, ut non teneantur decimas solvere ex prædijs, quæ proprijs laboribus, ac sumptibus colerent; postea verò multa prædia sita in parochia, Abbatis & Fratrum S. Crucis, ex quibus ipsi decimas, & sustentationem percipiebant, conduxerunt ad firmam, sive sub certa annua pensione. Ea re, cum Abbas & Fratres S. Crucis se enormiter gravatos sentirent, Alexandro III. questi sunt; is responder, non fuisse suam, aut Antecessorum suorum intentionem, ut ex possessionibus conductis Monachi privilegiati decimas non solverent, ideo mandat ipsis, ut ex talibus prædijs, ex quibus antea Abbas & Fratres S. Crucis decimas accipere soliti sunt, integrè eisdem solvant, aut cum ipsis amicabiliter rem componant.

SUMMARIUM.

1. *Privilegium de non solvendis decimis ex illis, quæ proprio labore, aut sumptu quis colit, intelligi non debet de prædijs conductiis ad decimas obligatis.*
2. *Neque de prædijs emphyteuticis taliter obligatis.*

Notandum primum. Si aliquibus à Papa privilegium datum sit, ut ex præ-

dijs, quæ proprio labore, aut sumptu colunt, decimas solvere non debeant, id non intelligitur de prædijs conductiis. Ratio est, quia privilegium quatenus cedit in alterius præjudicium, strictè est interpretandum, ut docui *lib. 1. tra. 4. c. 23. n. 1. S. de acti. tem.* Item Principis privilegium non ita intelligi debet, ut per illud grave præjudicium alteri inferatur *L. 2. C. de precibus Imperatori offerendis. & tradit Innoc. in c. dilecti V. beneficijs. de donationibus. & dixi in c. 3. hoc. tit.* tale autem fuisse præjudicium, & damnum parochialis Ecclesie, si Religiosi etiam in conductiis prædijs à decimis solvendis immunes essent: hoc privilegium datum Religiosis ad prædia propria restringendum est, & non de conductiis accipiendum.

Idem quoque sentiendum de prædijs emphyteuticis, id est, quæ Religiosi privilegiati in emphyteusim accipiunt, si antea decimas fuerint obligata, propter illud privilegium, non solvendi decimas, ex proprijs laboribus (sive ex prædijs, quæ propriam manu, aut sumptu excolunt) non esse exempta, sicuti bene docet Suarez *lib. 1. de decimis, c. 19. n. 12.*

Notandum secundum. Si Religiosi propria prædia non sufficient ad sustentationem, possunt conducere aliena, ut excolant, non causâ lucri, sed ob necessitatem sustentationem. Ita *Gl. in c. ult. di. 86. & docui lib. 3. tra. 4. c. 17. n. 39.*

CAPITVLVM IX.

Suggestum.

PARAPHRASIS.

Abbas, & Fratres Dolonenles significarunt Alexandro III. quòd Abbas, & Fratres monasterij Ursinensis decimas ab ipsa contra suorum privilegiorum rationem exigere, & auferre conentur. Ad hoc rescribit Papa, & mandat Abbati, & Fratribus Dolonenlibus, ut cum Ursinensibus super decimis componant, quia